

ФАКУЛТЕТУ МУЗИЧКЕ УМЕТНОСТИ

НАСТАВНО-УМЕТНИЧКО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Лидије Кнајп

Изазови савремене интерпретације аутентичних соната за флауту траверзо и облигатни генерал бас Ј. С. Баха (Сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032)

Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Лидије Кнајп под називом: *Изазови савремене интерпретације аутентичних соната за флауту траверзо и облигатни генерал бас Ј. С. Баха (Сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032)* у саставу: мр Љубиша Јовановић, редовни професор ФМУ, ментор, др Соња Маринковић, редовни професор ФМУ, коментор, мр Миомир Симоновић, редовни професор ФМУ, мр Драган Лазвић, редовни професор ФМУ и мр Анте Гргин, редовни професор ФМУ у пензији, на основу увида у докторски уметнички пројекат кандидаткиње подноси Извештај.

Извештај Комисије за оцену и одбрану садржи: уводно образложење, биографију кандидаткиње, анализу докторског уметничког пројекта – јавне уметничке презентације и писаног рада, критички осврт и оцену рецензената и закључак Комисије.

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Лидија Кнајп пријавила је тему докторског уметничког пројекта 2. фебруара 2017. године под називом: „Изазови савремене интерпретације аутентичних соната за флауту траверзо и облигатни генерал бас Ј. С. Баха (Сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032)“.

На основу предлога Катедре за дувачке инструменте Веће Факултета на седници од 8. фебруара 2017. године донело је одлуку о именовану Комисије за процену теме докторског уметничког пројекта у саставу:

мр ЉУБИША ЈОВАНОВИЋ, редовни професор,
др СОЊА МАРИНКОВИЋ, редовни професор,
мр АНТЕ ГРГИН, редовни професор у пензији.

Веће Факултета на седници од 11. априла 2017. године утврдило је предлог одлуке о усвајању Извештаја Комисије за процену теме докторског уметничког пројекта.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници од 27. априла 2017. године донео је одлуку којом се одобрава рад на реализацији докторског уметничког пројекта и именује мр Љубиша Јовановић, редовни професор за ментора и др Соња Маринковић, редовни професор за коментора на изради докторског уметничког пројекта.

На основу обавештења ментора и предлога Катедре за дувачке инструменте Веће Факултета на седници од 6. децембра 2017. године донело је одлуку о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта ЛИДИЈЕ КНАЈП, у саставу:

мр ЉУБИША ЈОВАНОВИЋ, редовни професор, ментор,
др СОЊА МАРИНКОВИЋ, редовни професор, коментор
мр МИОМИР СИМОНОВИЋ, редовни професор,
мр АНТЕ ГРГИН, редовни професор у пензији,
мр ДРАГАН ЛАЗИЋ, редовни професор.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТКИЊЕ

Лидија Кнајп рођена је 1972. године у Новом Саду. Нижу и средњу музичку школу „Исидор Бајић“ завршила је 1990. године у класи професора Радмиле Ракин- Мартиновић. Дипломирала је 1994. године на Музичкој академији у Минхену (Hochschule für Musik München) на дувачком одсеку – инструмент флаута у класи професора Клауса Шохова (Klaus Schochow). У његовој класи магистрира са највишом оценом три године касније. Након тога годину дана се усавршавала на Моцартеуму (Mozarteum) у Салзбургу код

професорке Ирене Графенауер. Докторске студије флауте уписала је 2014. године у класи професора Љубише Јовановића на ФМУ.

Добитница је прве награде као солиста на савезним такмичењима у Љубљани 1988. године и прве награде за камерну музику у Београду 1990. године. На минхенском академском такмичењу „Carl Maria von Weber“ 1992. године осваја другу награду. Остварила је низ снимака за радио и телевизију РТВ, РТС као и за немачку државну телевизију WDR.

Многобројне солистичке и камерне концерте имала је у градовима широм земље и иностранства. Као солиста учествовала је на Толвуд (Tollwood) фестивалу у Минхену дуги низ година изводећи Моцартову „Чаробну фрулу“ и „Отмицу из Сараја“. Друге значајније наступе имала је са дувачким квинтетом „Art von Vent“, квинтетом флаута „Ladon“, свирала је са пијанисткињом Аном Гулари (Anna Gourari) и са харфисткињом Силке Аијхорн (Silke Aichorn) широм Европе. Тренутно је професор флауте у музичкој школи „Петар Коњовић“ у Сомбору.

Мајсторске курсеве похађала је код најеминентнијих флаутиста данашњице као што су: Петер Лукас Граф (Peter-Lucas Graf), Швајцарска, Паул Мајсен (Paul Meisen), Немачка, Херберт Климајер (Herbert Kleemeier), Немачка, Орел Никле (Orel Nikole), Немачка, Михаел Мартин Кофлер (Mihael Martin Kofler), Аустрија, Мишел Дебост (Michel Debost), Француска и други.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Анализа јавне уметничке презентације

Јавна уметничка презентација Лидије Кнајп одржана је 11.12.2017. године у Великој сали Факултета музичке уметности. На концерту су изведена следећа дела:

- 1. Sonata E-Dur, BWV 1035**
Adagio ma non troppo
Allegro
Siciliano
Allegro assai
- 2. Sonata e-mol, BWV 1034**
Adagio ma non tano

Allegro
Andante
Allegro

3. Partita a-mol, BWV 1013

Allemande
Corrente
Sarabande
Bourrée anglaise

4. Sonata A-Dur, BWV 1032

Vivace
Largo e dolce
Allegro

5. Sonata h-mol, BWV 1030

Andante
Largo e dolce
Presto

Лидија Кнајп је приступила извођењу Бахових соната надахнуто, дубоко аналитично и минуциозно. Циклус је изведен технички супериорно, звук је одисао пуноћом, покретљивошћу мелодијских линија и одговарајућим соноритетом који је истицао непролазну лепоту ове музике. Орнаментација је примењена сврсисходно, у мери у којој ни једног тренутка није нарушавала основни ток музике. Цео програм изведен је напамет, што је донело посебан квалитет концерту. Фокус интерпретације пажљиво је профилисан и концентрисан је на врхунце Баховог стваралаштва за флауту, који се огледају у сонатама e-moll и h-moll. Партита за флауту соло, настала у време свита за виолончело, подсетила нас је на највећа дела за гудаче, а дурске сонате су донете са једноставношћу и лакоћом. Укупан утисак извођења Лидије Кнајп недвосмислено је потврдио да се ради о зрелом уметнику који чврсто стоји иза својих уметничких постулата.

Предмет истраживања Лидије Кнајп је интегрални аутентични сонатни опус Јохана Себастијана Баха за флауту травезо и генерал бас (сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032) са циљем да се истраже потенцијали савремене интерпретације дела намењених барокној флаути травезо на савременом дувачком инструменту уз пратњу клавира. Тема пројекта је инспирисана идејом о трагању за новим флаутским звуком кроз призму традиције, принципа и интерпретативних конвенција барокне музике који се односе на одређивање темпа и динамике, разумевање музичке артикулације уз разноврсност изражајних елемената у односу на барокну флауту. Истраживање је обухватило укупан флаутски сонатни опус Ј. С. Баха, свих једанаест композиција, али су за концертно представљање изабране само аутентичне сонате.

Чињеница да се у одабраним делима срећу различити стилови и форме (француске свите, италијанске црквене сонате или концерта) дала је прилику да кандидаткиња покаже широку лепезу својих интерпретативних способности. Интегрални сонатни опус Ј. С. Баха за флауту претставља фундаментални део флаутског репертоара. Изузетна техничка, изражајна и стилска комплексност ових соната сврстава их међу најзахтевнија дела писана за флауту. Кандидаткиња је изазову приступила са пуном свешћу о томе да је током 19. и 20. века флаутско извођаштво оформило различите приступе у тумачењу Бахових соната и да је извођење барокне музике у прошлости било под утицајем тренутног извођачког тренда и естетике коју су успостављали велики извођачки ауторитети како што су Паул Тафанел (Paul Taffanel), Филип Гобер (Philippe Gaubert) и Марсел Мојз (Marcel Moysé). Посматрајући особености различитих тумачења Бахових соната и партите за флауту, од њиховог поновног открића средином 19. века до данас, током истраживања је праћен развој извођачких интенција. На основу литературе истражене су историјске околности и тражени одговори на питања у вези са генезом Бахових аутентичних соната и њиховим извођачима. Анализирана су ранија издања ових дела и посебно подаци у вези са њиховим могућим ранијим верзијама за друге инструменте и у другим тоналитетима. Интерпретативна анализа подразумевала је истраживање проблематике савременог тумачења нотног текста намењеног барокном инструменту. Иако модерна флаута у поређењу са траверзо флаутом нуди свирачко-техничке олакшице, њихово извођење ни данас није без потешкоћа. У поређењу са другим композиторима барокних соната, Бах поставља извођачу много веће тонске и техничке захтеве достижући притом изванредну величину и јединственост.

На све изазове Лидија Кнајп је одговорила сувереним владањем нотним текстом који је у целини интерпретирала напамет, сигурном, стабилном интонацијом, лепим тоном са изванредним богатством звучних нијанси, јасном логиком фразе и одличним разумевањем са пијанисткињом. Својим тумачењем темпа и динамике и разумевањем артикулационих одлика, као и односа флауте и облигатног инструмента, она је изградила уравнотежену, на суштину усредсређену интерпретацију која је за слушаоца изванредно пријемчива.

Анализа образложења докторског уметничког пројекта (писаног рада)

Теоријско образложење докторског уметничког пројекта Лидије Кнајп написано је на 75 страница текста, организовано је прегледно и сврсисходно, снабдевано функционалним илустративним материјалом и нотним примерима у којима се компаративно сагледавају паралеле између разних дела. У Уводу (6–15) ауторка отвара

три централне теме. Прво, осветљава историјске прилике и статус флауте у бароку, затим се бави Баховим односом према флаути и проблематиком датирања и одређивања аутентичности појединих опуса, чему ће и у вези са појединачним делима у даљем излагању бити посвећена посебна пажња. Представљени су резултати савремених истраживања у овој области и анализирани специфичности композиционих решења која сведоче о постепеној трансформацији композиционог слога трио соната у камерни дуо. Такође су дати одговори на питања у вези са проблематиком датирања и одређивање аутентичности интегралног сонатног опуса Ј. С. Баха. У другом поглављу (15–17) представљен је укупан опус соната за флауту. У пет централних поглавља (18–23, 24–29, 30–43, 44–57) дискутоване су сонате појединачно (1032, 1030, 1013, 1035, 1034). Излагање се односи на статус и представљање одлика рукописа, едиције, датирање, указује се ко су могли бити потенцијални интерпретатори, анализирају стилски и формални аспекти сваког појединог дела, што чини основу за интерпретацију, са посебним освртом на промене које доноси савремени инструмент. У Закључку (58–) су сумирани ставови у вези са приступом интерпретацији који се могу сублимирати реченицом да „тачност и слобода у овом случају нису противречне” (58–59) категорије. У додатку су дати примери аутографа рукописа (60–69). Списак литературе укључује 44 библиографске јединице на српском, немачком и енглеском језику и сведочи о студиозности са којом је истраживање рађено.

КРИТИЧКИ ОСВРТ И ОЦЕНА РЕЦЕНЗЕНАТА

Постављајући тему свог докторског уметничког пројекта Лидија Кнајп се одлучила за један од најсложенијих интерпретативних изазова – тумачење интегралног сонатног опуса Јохана Себастијана Баха за флауту. Истраживање је засновано на темељном проучавању рукописа и релевантне литературе и као резултат је дало темељну, драгоцену студију, прву на нашем језику, посвећену овој проблематици. Концерт је дао потврду суверености техничког умећа Лидије Кнајп, јер ове сонате представљају компендијум најсложенијих техничких захтева када је у питању барокни репертоар. Стилски уједначено, прецизно, музикално је вајана архитектоника сваког појединачног дела, са одлично осмишљеним редоследом композиција који је истакао сво богатство и разноврсност Баховог виђења флауте.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Докторски уметнички пројекат флаутисткиње Лидије Кнајп *Изазови савремене интерпретације аутентичних соната за флауту траверзо и облигатни генерал бас Ј. С.*

Баха (Сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032) обухватно је и темељно уметничко истраживање целовитог флаутског опуса Јохана Себастијана Баха, дао је студиозан, целовит и надасве уметнички надахнут поглед на богатство овог наслеђа отварајући читав низ кључних проблема савремене интерпретације дела писаних за барокну флауту. У писаном образложењу су исцрпно дискутована бројна питања која се данас у вези са овим сонатама постављају и синтеза савремених знања коју је кандидаткиња у тексту представила даје значајан допринос познавању ових питања у нашој средини.

На основу свега изнетог Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Лидије Кнајп констатује да јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта и писани део докторског уметничког пројекта представљају важан допринос уметничкој области извођачке праксе на флаути те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат *Изазови савремене интерпретације аутентичних соната за флауту траверзо и облигатни генерал бас Ј. С. Баха (Сонате BWV 1035, 1030, 1013, 1034, 1032)* кандидаткиње Лидије Кнајп и предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Комисија

.....
Мр Љубиша Јовановић,
редовни професор ФМУ,

.....
мр Миомир Симоновић,
редовни професор ФМУ

.....
мр Драган Лазић,
редовни професор ФМУ

.....
Мр Анте Гргин,
редовни професор ФМУ у пензији

.....
Др Соња Маринковић,
редовни професор ФМУ